

Observacions de la Unió de Pagesos de Catalunya a la proposta de text dels Estatuts de l'Agència de la Natura de Catalunya (Participa del 22/12/2023 al 21/01/2024)

Primera.- Article 9. Funcions de la Presidència del Consell de Direcció.

La lletra e) de les funcions que corresponen a la Presidència del Consell de Direcció, només esmenta el fet d'aprovar les bases reguladores de les subvencions, atès que en l'àmbit de les seves competències ANACAT pot establir bases reguladores de subvencions que afectin als interessos econòmics dels membres i/o representats per les organitzacions professionals agràries (agrícoles, ramaders o forestals), d'acord amb l'article 45 de l'Estat d'Autonomia de Catalunya, entre els principis rectors, hi ha el de que cal consultar a les organitzacions professionals en la definició de les polítiques públiques que les afectin, així com la legislació del procediment d'elaboració de normes reglamentàries per part de l'Administració estableixen els procediments de consulta, audiència i informació pública.

Per això, proposem afegir a la lletra e) de l'article 9: ", si s'escau, després d'haver seguit els procediments de consulta, audiència o informació pública establerts a l'ordenament jurídic vigent.", o alternativament, fer-ne de forma genèrica esment al Capítol II. Objectius i funcions dels Estatuts de l'ANACAT, concretant que la consecució dels objectius de forma col·laborativa i sinèrgica amb la societat civil inclou els procediments de consulta, audiència o informació pública establerts a l'ordenament jurídic vigent.

Segona.- Article 13. Funcions de la Direcció.

La lletra d) de les funcions que corresponen a la Direcció, només esmenta el fet d'aprovar les convocatòries de les subvencions, en el mateix sentit i justificació que en l'observació primera, cal afegir-hi", si s'escau, després d'haver seguit els procediments de consulta o audiència establerts a l'ordenament jurídic vigent.", o alternativament, fer-ne de forma genèrica esment al Capítol II. Objectius i funcions dels Estatuts de l'ANACAT, concretant que la consecució dels objectius de forma col·laborativa i sinèrgica amb la societat civil inclou els procediments de consulta, audiència o informació pública establerts a l'ordenament jurídic vigent.

Tercera.- Article 13. Funcions de la Direcció.

L'apartat 4 faculta al director o directora acordar la constitució de grups de treball per a l'estudi i informes que determini, atès que es fa de forma genèrica, aquesta prerrogativa, sense més, xoca amb la mateixa governança de l'ANACAT, atès que la constitució de grups de treball hauria de ser possible a suggeriment de qualsevol dels membres del Consell de Direcció o de la Comissió Social i, fins i tot, dels òrgans descentralitzats de participació i de col·laboració. Una altra cosa, és que la Direcció tingui la prerrogativa de suggerir i rebre les propostes i motivadament acceptar-les o trametre-les al Consell de Direcció per a que, fins i tot, mitjançant un procediment telemàtic, el Consell adopti una decisió vista la recomanació feta per la Direcció.

Quarta.- Article 14. Composició de la Comissió Social.

La lletra d) és contrària a dret, doncs els "representants del sector forestal" a Catalunya o bé ho són en base a l'establert a la Llei 17/2014, del 23 de desembre, de representativitat de les organitzacions professionals agràries [article 2.a, s'entén per: Organitzacions professionals agràries: les organitzacions legalment constituïdes que tenen entre llurs finalitats estatutàries la defensa dels interessos generals de l'agricultura, que inclouen les activitats agrícoles, ramaderes i silvícoles, i també la defensa i la promoció dels interessos professionals, econòmics i socials dels agricultors, ramaders i silvicultors. També es consideren organitzacions professionals agràries les coalicions d'organitzacions agràries i la integració d'organitzacions en una altra d'àmbit català, encara que cada una d'elles conservi la seva denominació originària., -el subratllat és nostre-] o, atès que la representació en la governança de l'ANACAT del sector forestal públic (Generalitat de Catalunya i Administracions locals) ja està prevista a banda, en base, a l'establert a la Llei 7/1999, de 30 de juliol, del Centre de la Propietat Forestal [article 7.4, en el sistema d'elecció dels representants dels propietaris forestals privats, tenen dret a participar en el procés electoral les persones físiques i jurídiques titulars d'un instrument d'ordenació forestal aprovat i vigent. Són elegibles les organitzacions de propietaris forestals, que han de presentar les seves candidatures designant com a mínim cinc representants. El nombre de vocals del Consell Rector en representació dels propietaris forestals privats titulars d'un instrument d'ordenació forestal es distribueix en proporció al nombre de vots obtinguts.].

Aquest tipus d'entitats associatives d'activitats econòmiques relacionades amb el sector forestal estan incloses en les disposicions del Conveni número 87 de la Organització Internacional del Treball (OIT) sobre llibertat sindical i la protecció del dret de sindicació; així com les organitzacions professionals agràries en les disposicions del Conveni número 141 de la OIT sobre les organitzacions de treballadors rurals.

En aquest sentit cal recordar que l'article 90.1 de la Constitució Espanyola estableix que: "Els tractats internacionals celebrats vàlidament formaran part de l'ordenament intern una vegada hagin estat publicats oficialment a Espanya.", en el BOE número 112, d'11 de maig de 1977, es va publicar l'Instrument de Ratificació d'Espanya del Conveni número 87 de la Organització Internacional del Treball sobre llibertat sindical i la protecció del dret de sindicació, adoptat el 9 de juliol de 1948 i; en el BOE número 293, de 7 de desembre del 1979, es va publicar l'Instrument de Ratificació d'Espanya del Conveni número 141 de la Organització Internacional del Treball sobre les organitzacions de treballadors rurals.

També cal recordar, d'entre la molta jurisprudència del Tribunal Constitucional al respecte, el Fonament Jurídic cinquè de la de la seva sentència STC 75/1992, de 25 de marzo:

"5. Las argumentaciones que hasta el momento se han venido desarrollando pueden ser extendidas, mutatis mutandis, a la atribución preferente de los bienes del patrimonio sindical acumulado a las asociaciones empresariales que sean más representativas, en detrimento de las que no lo sean. Ciertamente, las organizaciones empresariales no son en todo caso equiparables a los sindicatos de trabajadores. Por más que la Constitución les atribuya análoga relevancia a unas y otros (art. 7), el asociacionismo empresarial no se encuentra tutelado por el específico derecho reconocido en el art. 28.1 CE que se refiere sólo a los sindicatos de trabajadores, como ha de deducirse de la interpretación conjunta de los dos párrafos del art. 28. Esta es, por lo demás, la interpretación que este Tribunal ha realizado en

ocasiones anteriores [ATC 113/1984 y recientemente, STC 52/1992 (RTC 1992\52)]. Ello no quiere decir, sin embargo, que el tratamiento jurídico de las organizaciones empresariales no tenga condicionantes constitucionales. Por el contrario, la Constitución impone que su creación y funcionamiento sean libres (art. 7) y ello lo garantiza al máximo nivel, si no en virtud del art. 28.1, sí en aplicación de la más genérica libertad de asociación protegida en el art. 22. **En aplicación de los arts. 7 y 22 CE, es preciso concluir que la Constitución garantiza a las organizaciones empresariales un ámbito de inmunidad frente a la actuación de los poderes públicos que se asemeja enormemente a las facultades organizativas de la libertad sindical de los trabajadores**, dada la asimilación de unas y otras organizaciones en los instrumentos internacionales ratificados por España e, incluso, a ciertos efectos, en la Disposición derogatoria de la Ley Orgánica de Libertad Sindical.

Esta similitud permite extender las consideraciones sobre la constitucionalidad de la Ley de Patrimonio Sindical a la diferenciación que establece en relación con las organizaciones empresariales más representativas. En efecto, **aunque las asociaciones patronales no sean titulares del derecho de libertad sindical, la libertad de asociación del art. 22 CE, por sí misma, ya impide la existencia de ilegítimas intromisiones de los poderes públicos en la vida de las asociaciones** (pues, por definición, el derecho de asociación lo es de desenvolverse con independencia de la mediatización estatal). En todo caso, pues, sólo son legítimas actuaciones como la prevista en la Ley en la medida en que la promoción pública no conlleve control de la asociación, lo que, como ya hemos dicho, no sucede, dado el carácter incondicionado de las cesiones de bienes públicos.

De otra parte, es claro que **también en relación con las asociaciones empresariales ha de jugar la prohibición de discriminación del art. 14 CE**. Ahora bien, aunque respecto de las asociaciones patronales más representativas no exista en nuestro ordenamiento un listado de funciones similar al que para los sindicatos de trabajadores se contiene en los arts. 6 y 7 de la LO 11/1985, de Libertad Sindical, es lo cierto que aquéllas tienen un importante cometido representativo de los intereses de los empresarios; que por obra de la Ley desempeñan funciones que exceden del mero círculo de los afiliados; y que, mediante la selección de las más representativas de entre ellas, se trata de contribuir a la mejor defensa de estos intereses, cumpliendo las funciones que les corresponden como asociaciones de relevancia constitucional (art. 7 CE), actores muy principales de nuestro sistema de relaciones laborales. En estas circunstancias, no es constitucionalmente ilegítimo -desde la perspectiva del art. 14 CE- atender a las especialidades que concurran en el régimen jurídico de las asociaciones empresariales más representativas para establecer en esta condición el rasgo diferencial que permita seleccionar a aquellas que han de ser cesionarias de bienes integrantes del patrimonio sindical acumulado, puesto que existen evidentes diferencias entre las que son representativas y las que no lo son, desde el punto de vista de la calidad de las funciones que tienen atribuidas. Todo lo anterior, como se dijo ya, obliga a desdeñar las imputaciones de inconstitucionalidad de la Ley también desde la perspectiva de las asociaciones empresariales."

Així com el Fonament Jurídic segon de la seva sentència STC 23/1983, de 25 de marzo:

"2. Antes de seguir adelante conviene precisar que, desde luego, en el ámbito del derecho a la libertad sindical, consagrado en el precepto constitucional referido, se comprende, sin ninguna duda, el derecho a que la Administración Pública no se injiera o interfiera en la actividad de las organizaciones sindicales y a no ser éstas discriminadas entre sí por parte de aquélla de modo arbitrario o irrazonable.

A este respecto es de destacar que por muy detallado y concreto que parezca el enunciado del artículo 28, número 1, de la CE a propósito del contenido de la libertad sindical, no puede considerársele como exhaustivo o limitativo, sino meramente ejemplificativo, con la consecuencia de que la enumeración expresa de los derechos concretos que integran el genérico de libertad sindical no agota, en absoluto, el contenido global o total de dicha libertad.

Por otro lado, no puede olvidarse tampoco que, de acuerdo con el artículo 10, número 2, de la propia CE, las normas relativas a los derechos fundamentales y a las libertades que la misma reconoce han de interpretarse de conformidad con la Declaración Universal de Derechos Humanos y los tratados y acuerdos internacionales sobre dichas materias ratificados por España y que entre ellos está el Pacto de Derechos Económicos y Sociales de 1966 (artículo 8.º) (RCL 1977\894 y NDL 29530 bis nota) y la Carta Social Europea de 1961 (artículo 5.º) (RCL 1980\1436 y 1821). Además, España ha ratificado el Convenio 87 de la Organización Internacional de Trabajo (OIT) (RCL 1977\997 y NDL 28460 tetra), en el cual, tras declarar que las organizaciones de trabajadores (y de empresarios) «tienen el derecho de redactar sus Estatutos y Reglamentos administrativos, el de elegir libremente sus representantes, el de organizar su administración y sus actividades y el de formular su programa de acción», señala con todo énfasis que «las autoridades públicas deberán abstenerse de toda intervención que tienda a limitar este derecho o a entorpecer su ejercicio legal».

Los Sindicatos tienen, por tanto, el derecho a ejercer libremente sus actividades y a probar y poner en práctica sus programas de actuación y, correlativamente, a que los poderes públicos y, en concreto, la Administración, no se interfiera en tales actividades o entorpezca la ejecución de aquellos programas.”

Per tant, la Generalitat de Catalunya ha de complir amb la legalitat vigent i no pot ser a proposta de la direcció general amb competències en la matèria forestal per ser designades les dues persones representants del sector forestal, ja que, per una banda, ha de respectar els drets fonamentals de la llibertat d'associació empresarial i de no discriminació establerts respectivament als articles 14 i 22 de la Constitució Espanyola i, per una altra, els preceptes del suara anomenat Conveni número 87 de la OIT.

L'article 2 del Conveni número 87 de la OIT estableix que “Los trabajadores y los empleadores, sin ninguna distinción y sin autorización previa, tienen el derecho de constituir las organizaciones que estimen convenientes, así como el de afiliarse a estas organizaciones, con la sola condición de observar los estatutos de las mismas.”; així mateix el Comitè de Llibertat Sindical de la OIT ha dictaminat que: “En base a los principios de la libertad sindical, todos los trabajadores – con la sola excepción de los miembros de las fuerzas armadas y la policía – deberían tener el derecho de constituir las organizaciones que estimen convenientes, así como el de afiliarse a las mismas. El criterio para determinar las personas cubiertas por este derecho no se funda por tanto en la existencia de un vínculo laboral con un empleador, que a menudo no existe, por ejemplo en el caso de los trabajadores de la agricultura, los trabajadores autónomos en general o los que desempeñan profesiones liberales, y que, sin embargo, deben disfrutar del derecho de organizarse. (Véanse Recopilación de 2006, párrafo 254; 342º informe, Caso núm. 2423, párrafo 479; 359º informe, Caso núm. 2602, párrafo 365, Caso núm. 2786, párrafo 453; 360º informe, Caso núm. 2757, párrafo 990; 363º informe, Caso núm. 2602, párrafo 461, Caso núm. 2888, párrafo 1084; y 376º informe, Caso núm. 3042, párrafo 532.)”

Respecte al favoritisme o discriminació front a determinades organitzacions el Comitè de Llibertat Sindical de la OIT ha dictaminat que:

“Deben existir en la legislación criterios objetivos, precisos y previamente establecidos para determinar la representatividad de una organización de empleadores o de trabajadores, y dicha apreciación no podría dejarse a la discreción de los gobiernos. (Véanse Recopilación de 2006, párrafo 348; 348º informe, Caso núm. 2153, párrafo 22; 358º informe, Caso núm. 2759, párrafo 520; y 362º informe, Caso núm. 2843, párrafo 1488.”

Atès que l'article 4.1. de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix que: “Els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen aquest Estatut, la Constitució, la Unió Europea, la Declaració universal dels drets humans, el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i els altres tractats i convenis internacionals subscrits per Espanya que reconeixen i garanteixen els drets i les llibertats fonamentals.” i, atès que l'article 1.1. de la Constitució Espanyola estableix que: “Espanya es constitueix en un Estat social i democràtic de Dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.”, així com, l'article 9.3 de la Constitució Espanyola estableix que: “La Constitució garanteix el principi de legalitat, la jerarquia normativa,... la responsabilitat i la interdicció de l'arbitrarietat dels poders públics.”, la proposta de redacció de la lletra d) de l'article 14.1 de la proposta d'Estatuts, no es pot qualificar d'altra forma que d'antidemocràtica, irrespectuosa amb la jerarquia normativa i arbitrària i que vulnera els drets fonamentals de no discriminació i llibertat d'associació, així com, els principis de la llibertat sindical establerts als Convenis números 87 i 141 de la OIT.

L'única forma legal i concordant amb l'establert en el Conveni número 87 de la OIT per a contemplar la representació de les “organitzacions de propietaris forestals privats” és la determinar dos representants de les organitzacions de propietaris forestals privats. Aquest nombre s'atribuirà, d'acord amb l'establert l'article 7.4 de la Llei 7/1999, en la proporció corresponent als resultats electorals vigents en cada moment, i com en el cas dels resultats vigents, serà l'acord de la coalició electoral la servirà per determinar exactament quines persones i/o entitats els correspon aquesta representació.

Cinquena.- Article 14. Composició de la Comissió Social.

Les lletres b) i d) pretenen establir una obligació de designació per part de les organitzacions professionals agràries més representatives, en ambdós casos, “amb representació paritària o majoritàriament femenina”, que resulta contrària a l'establert a l'article 3 del Conveni número 87 de la OIT, ja que s'estableix que les organitzacions, com les que ens ocupen, tal i com ja s'ha argumentat a l'observació quarta, tenen el dret a elegir lliurement els seus representants, afegint que, les autoritats públiques, han d'abstenir-se de tota intervenció que tendeixi a limitar aquest dret o a entorpir el seu exercici legal.

Respecte al dret de les organitzacions d'escollir lliurement els seus representants el Comitè de Llibertat Sindical de la OIT ha dictaminat que:

“De conformidad con el artículo 3 del Convenio núm. 87, los trabajadores deben gozar del derecho de elegir libremente a sus representantes. (Véase 342º informe, Caso núm. 2448, párrafo 409.)”

“El derecho de las organizaciones de trabajadores a elegir libremente a sus dirigentes constituye una condición indispensable para que puedan actuar efectivamente con toda independencia y promover con eficacia los intereses de sus afiliados. Para que se reconozca plenamente este derecho, es menester que las autoridades públicas se abstengan de intervenciones que puedan entorpecer el ejercicio de ese derecho, ya sea en la fijación de las condiciones de elegibilidad de los dirigentes o en el desarrollo de las elecciones mismas. (Véanse Recopilación de 2006, párrafo 391; 343º informe, Caso núm. 2443, párrafo 310; 346º informe, Caso núm. 1865, párrafo 789; 350º informe, Caso núm. 2567, párrafo 1156, Caso núm. 2621, párrafo 1238; 354º informe, Caso núm. 2567, párrafo 944; 362º informe, Caso núm. 2723, párrafo 842, Caso núm. 2750, párrafo 947; 365º informe, Caso núm. 2829, párrafo 575, Caso núm. 2723, párrafo 778; 367º informe, Caso núm. 2952, párrafo 877; 371º informe, Caso núm. 2979, párrafo 150; 376º informe, Caso núm. 3113, párrafo 986; y 377º informe, Caso núm. 2750, párrafo 33.)”

“Las autoridades deberían abstenerse de toda intervención que pudiera obstaculizar el derecho de los trabajadores a elegir libremente sus representantes, ya sea en el transcurso de las elecciones o respecto de las condiciones de elegibilidad, reelección o destitución de los representantes. (Véase 377º informe, Caso núm. 2750, párrafo 33.)”

“La determinación de las condiciones para la afiliación o la elegibilidad para cargos directivos es una cuestión que debería dejarse a la discreción de los estatutos de los sindicatos o de las organizaciones de empleadores y las autoridades públicas deberían abstenerse de toda intervención que podría obstaculizar el ejercicio de este derecho. (Véase 350º informe, Caso núm. 2567, párrafo 1157.)”

En aquest sentit cal recordar que tant l'article 20.3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes [Els col·legis i agrupacions professionals i empresarials, les organitzacions sindicals, culturals i socials i els partits polítics han d'establir els mecanismes que garanteixin la participació activa de les dones, i també l'accés d'aquestes als òrgans directius, amb l'objectiu d'assolir-hi la representació paritària.], com l'article 8 de la Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació [Les organitzacions polítiques, sindicals i empresarials, els col·legis professionals i qualsevol altra organització d'interès social o econòmic inclosos en l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei han de respectar el dret a la igualtat de tracte en l'adhesió, la inscripció o l'afiliació i en la participació dels membres en l'estructura orgànica i el funcionament de l'organització.] només obliguen a garantir i respectar el dret a la no discriminació per raó de gènere en l'afiliació, la participació i l'accés als òrgans directius.

Sisena.- Article 17. Composició de la Comissió Científica.

La Unió de Pagesos de Catalunya, ateses les rellevants funcions que s'encomanaran a la Comissió Científica, considera necessari, almenys pel que fa als àmbits de l'edafologia, l'agricultura, la ramaderia i la gestió forestal que el nomenament, abans de que sigui formulada la proposta per part de la Direcció al Consell de Direcció, la Direcció hagi de

consultar a les organitzacions professionals agràries més representatives de Catalunya i a les organitzacions de propietaris forestals que disposen de vocals electes al Centre de la Propietat Forestal la seva proposta.

Setena.- Article 20. Mecanisme de coordinació i cogestió amb els òrgans, organismes i entitats públiques de la Generalitat.

La Unió de Pagesos de Catalunya, ateses les rellevants funcions que s'encomanaran a l'ANACAT respecte a la compatibilitat de les activitats tradicionals, considera que les comissions previstes a l'article 20.3 dels Estatuts, pel que fa al sector agrícola, ramader i forestal la participació en les reunions de les comissions de coordinació no ha de ser facultativa (convidades), sinó que ha d'estar prevista en qualsevol cas, a través de les seves organitzacions més representatives de Catalunya.

La Unió de Pagesos de Catalunya considera que cal aclarir que a la comissió de coordinació prevista a l'article 20.5, pel que fa al Centre de la Propietat Forestal estarà garantida la participació, almenys d'un dels vocals electes entre la propietat privada [article 7.4 de la Llei 7/1999, en el sistema d'elecció dels representants dels propietaris forestals privats, tenen dret a participar en el procés electoral les persones físiques i jurídiques titulars d'un instrument d'ordenació forestal aprovat i vigent. Són elegibles les organitzacions de propietaris forestals, que han de presentar les seves candidatures designant com a mínim cinc representants. El nombre de vocals del Consell Rector en representació dels propietaris forestals privats titulars d'un instrument d'ordenació forestal es distribueix en proporció al nombre de vots obtinguts.].

Vuitena.- Article 22. Col·laboració amb el teixit social.

La Unió de Pagesos de Catalunya considera una enorme desconsideració i un afront vers els interlocutors institucionals en representació de la pagesia professional (agricultors, ramaders i silvicultors), preveure tant aviat com es constitueixi l'ANACAT la incorporació de representants de la mateixa en els àmbits de participació del sector agrari, quan el departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural continua tenint pendent de regular normativament la Taula per la Sostenibilitat Agroramadera i Forestal (constituïda informalment el 27 d'octubre del 2021 i que mai més s'ha reunit, ni formalitzat), per tant, cal que la participació, informació i assessorament en matèria de sostenibilitat ambiental del sector estigui assegurada també, estigui on el departament que estigui la competència de medi ambient, com a instrument de concertació i participació del sector en el conjunt de matèries ambientals competència de la Generalitat de Catalunya, incloses les de competència de l'ANACAT.

La Unió de Pagesos de Catalunya considera que en els àmbits de participació i interlocució que s'esmenten en l'article 22.4 dels Estatuts, cal afegir explícitament que, en cadascun dels espais estables previstos, comptarà amb almenys tres representants de les organitzacions professionals agràries més representatives de Catalunya i tres representants de les organitzacions de propietaris forestals més representatives en el marc del Centre de la Propietat Forestal.

Novena.- Article 26. Òrgans descentralitzats de participació i de col·laboració.

La Unió de Pagesos de Catalunya considera que en els àmbits territorials que s'esmenten en l'article 26 dels Estatuts, cal afegir explícitament que, en cadascun dels òrgans descentralitzats, comptarà amb almenys tres representants de les organitzacions professionals agràries més representatives de Catalunya i tres representants de les organitzacions de propietaris forestals més representatives en el marc del Centre de la Propietat Forestal.